

Вікторія Дацюк

аспірант кафедри соціальної і гуманітарної політики
НАДУ при Президентові України

ПУБЛІЧНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ФАКТОР ПРОТИДІЇ СТИГМИ ТА ДИСКРИМІНАЦІЇ ВІЛ-ІНФІКОВАНИХ

Стаття присвячена дослідженню ролі комунікаційних процесів публічної політики в сфері протидії стигмі та дискримінації ВІЛ-інфікованих. Проведено аналіз факторів, які визначають ефективність функціонування комунікаційних процесів публічної політики щодо профілактики та протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих. Показано, що ефективне функціонування комунікаційних процесів в сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих можливе лише в умовах демократичного розвитку держави. Держава повинна забезпечити формування та підтримку розвитку сучасних комунікаційних технологій, а також виступати модератором комунікаційних процесів між всіма зацікавленими акторами в сфері протидії стигматизації ВІЛ-позитивних людей. Впровадження та забезпечення ефективного функціонування комунікаційних процесів публічної політики – необхідна умова успішної боротьби зі стигматизацією та дискримінацією ВІЛ-інфікованих.

Ключові слова: комунікаційні процеси, публічна політика, стигма, дискримінація, громадське суспільство, ВІЛ/СНІД.

Viktoriia Datsyuk

Post-graduate student of the Department of Social and Humanitarian Policy
of the NAPA under the President of Ukraine

PUBLIC COMMUNICATION AS A FACTOR OF STRUGGLE AND DISCRIMINATION OF HIV-INFECTED

Formulation of the problem. Nowadays, a full cycle of using public policy tools at different sectoral levels is being introduced in Ukraine. In this context, the use of public policy in all spheres of the social processes aimed at solving the most important problems of society and optimizing the functioning of the state organism.

The problem of stigmatization and discrimination of HIV-infected people, as a socially significant problem, requires finding new ways to solve it. The establishment and use of tools for public policy, in particular public communication as a modern democratic mechanism, will help to overcome the manifestations of stigmatization and discrimination against HIV-infected people.

Analysis of recent publications on the issues and identification of previously unsettled parts of the general problem. In the present scientific space there is a huge number of definitions to the notion of «communication». For example, C. Naumov define the communication as «the connection between different objects, an analogue of society and influence». F. Fachocollini emphasizes that public communication is «a context and an instrument that enables different actors in the public sphere to interact with each other, to compare their points of view and values in order to achieve the common goal of realizing public interest.»

The aim of this study is to clarify the role of communication processes, as well as the principles of their functioning in the area of countering stigma and discrimination of people living with HIV / AIDS in Ukraine.

Presenting main material. A functional communication system in regard to preventing of stigma and discrimination against HIV-infected people should be considered as a system involving all institutions and people faced with this problem. The basis to the proper functioning and development of the state is the multifaceted communication interaction between private structures, government and civil society.

One of the main tasks performed by public policy is solving socially significant problems. The problem of HIV / AIDS and related phenomena remains extremely complex in this context. The problem of stigmatization and discrimination of people living with HIV / AIDS is the negative consequence of HIV infection. The key to spreading the stigma and discrimination of HIV-positive people in society is the ineffective functioning of communicative processes or their absence. Effective use of information and communication processes is possible only if there is publicity of these processes. The publicity of communication processes allows control of public institutions by society.

Another important factor in the effectiveness of communication processes in regard to countering the stigma and discrimination of HIV-infected people is the use of the feedback mechanism. The feedback allows to get information about the condition of the problem and respond adequately to changes in it.

Effective functioning of information and communication processes is impossible without realizing the principles of objectivity and reliability. Reliability and objectivity of the received information allows, firstly, to understand the availability and scale of the problem, and, secondly, to hack out adequate ways of solving the problem.

The effectiveness of information and communication processes aimed at preventing and counteracting the stigma and discrimination of HIV-infected people is determined by the multivectoral their functioning. The multivector of communication is determined by the inclusion in this process not only of the authorities, of civil society and the HIV-infected people, but also of the private sector, the scientific community, the international community, the media.

Mass media also play an important role in communication processes in counteracting the stigmatization and discrimination of HIV-infected people.

The purpose of communication processes in the area of counteraction to stigmatization and discrimination of HIV-infected people is the preparation and decision-making aimed at developing effective measures of social adaptation and integration of HIV-infected into society. Also, communication processes help to control the results of the implemented decisions.

The effective functioning of the communication mechanism is impossible without all stakeholders, but the state should play a leading role in this process. The state should also be one of the moderators of public relations and promote the effectiveness of communication links in the area of counteracting stigmatization of HIV-positive people.

Conclusion. *Effective functioning of communication processes in the area of counteracting the stigmatization and discrimination of HIV-infected persons is possible only under conditions of observance of principles of publicity, objectivity and reliability, multi-vector, feedback, and also control and evaluation of efficiency. The state should promote the formation, development of modern communication technologies and act as moderator of communication processes among all interested actors in the area of counteracting stigmatization and discrimination against HIV-infected people.*

Prospects for further research. *Introduction of public communication processes requires further research in order to develop modern optimal technologies for their use, taking into account the peculiarities of the problem of counteracting stigmatization and discrimination of HIV-infected people.*

Key words: *communication processes, public policy, stigma, discrimination, civil society, HIV/AIDS.*

Постановка проблеми

Сьогодні Україна проживає непрості часи, що проявляється кризовими явищами в різних сферах – економічній, соціальній, політичній. Вихід із кризи потребує переосмислення ситуації, що склалася, нового формату взаємовідносин між владою та суспільством та впровадження сучасних соціально-економічних механізмів функціонування держави. Саме в таких реаліях суттєве значення набуває публічна політика як невід’ємна складова демократичного розвитку.

Зараз в Україні запроваджується повний цикл використання інструментарію публічної політики на різних галузевих рівнях [12]. Між різними акторами соціально-політичного життя розпочалися процеси використання публічної політики як комунікативного механізму та формування стратегії громадського контролю суспільно значущих питань. В цьому контексті використання публічної політики у всіх сферах суспільних процесів спрямоване на вирішення найбільш вагомих проблем суспільства та оптимізацію функціонування державного організму.

Проблема стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих, як соціально значуща проблема, потребує пошуку нових шляхів її вирішення [14; 15]. Налагодження та використання інструментарію публічної політики, зокрема, публічної комунікації як сучасного демократичного механізму сприятиме подоланню проявів стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих. Стигма та дискримінація ВІЛ-інфікованих – ганебне явище, що не повинне існувати в країні, яка обрала демократичний шлях розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Зараз прослідковується відсутність чіткого розуміння поняття «стигми» в українському суспільстві, хоча вживається серед різних прошарків людей. Поняття «стигми» як науковий термін введений в 1963 році І. Гоффманом в трактаті «Про особливості покаліченої особистості» [2]. На думку І. Гоффмана, «стигматизація – це процес виділення індивіда на підставі якихось відхилень від норми з метою застосування суспільних санкцій» [2]. Російські соціологи М. Кабанов із спів. дають визначення стигматизації як «негативного виокремлення суспільством індивідуума (чи соціальної

групи) за будь-якою ознакою з подальшим стереотипним набором соціальних реакцій на даного індивіда (чи представників даної соціальної групи)» [3]. Існують різні підходи щодо стигматизації: «навішування ярликів», самостигматизація, унітарна стигматизація [2; 14]. Крім з перерахованих теорій висвітлює стигматизацію, як ознаку, що притаманна суспільству в процесі еволюційного становлення. Однак, стигматизацію може зазнавати будь-яка особистість незалежно від сфери діяльності, соціального статусу, сімейного положення.

Недосконалість, неефективність або навіть відсутність комунікаційних процесів є ключовою ланкою формування стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих. Стигматизація ВІЛ-інфікованих в контексті публічної комунікації – це суспільне явище.

В теперішньому науковому просторі існує величезна кількість визначень поняття «комунікація». Зокрема, С. Наумов розуміє під комунікацією «зв'язок між різними об'єктами, аналог суспільства, впливу» [6]. Ф. Фаччоліні наголошує, що публічні комунікації це «контекст та інструмент, який дає змогу різним суб'єктам публічної сфери вступати у взаємовідносини між собою, зіставляти точки зору та цінності, щоб досягнути спільної мети щодо реалізації суспільного інтересу» [16]. Публічні комунікативні транслокації – це своєрідний медіа зв'язок між гілками влади та громадськістю, що допомагає досягнути консенсусу у вирішенні нагальних питань [7; 17; 18]. Тобто, комунікація невід’ємна частина буття суспільства, що потребує постійної підтримки - форми діалогу, без якого неможливий успіх в подоланні соціальних проблем.

Мета

Мета даного дослідження полягає у з'ясуванні ролі комунікаційних процесів, а також принципів їх функціонування в сфері протидії стигмі та дискримінації людей, що живуть з ВІЛ/СНІДом (ЛЖВ) в Україні.

Виклад основного матеріалу

В сучасних умовах демократичного розвитку суспільства, комунікативні процеси набувають нові, особливі риси та стають інструментом вирішення соціально значимих проблем. В цьому сенсі, комунікаційні процеси є проявом та інструментом публічної політики. Публічна комунікація – невід’ємна складова публічної полі-

тики. З іншого боку, публічна політика сама є проявом своєрідних комунікацій. Так, український вчений С. Телешун зазначає, що «публічна політика особливий вид комунікації, який не є сферою боротьби за владу» [12].

Комунікаційні процеси слід розглядати як процеси надання та обміну інформацією між всіма зацікавленими учасниками як всередині конкретної функціональної комунікаційної системи, так і ззовні. Стосовно проблеми стигми та дискримінації ВІЛ-інфікованих, функціональна комунікаційна система складається із самих інфікованих, лікувально-профілактичних та соціальних закладів, владних органів, представників громадянського суспільства, широкого колу пересічних громадян, приватного сектору. Тобто, функціональну комунікаційну систему щодо профілактики стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих слід розглядати як систему, в яку залучені усі заклади та люди, що так чи інакше стикаються з цією проблемою. Комунікаційні процеси здійснюють обмін інформацією та координацію діяльності усіх залучених акторів. Завдяки комунікаційним процесам відбувається збір, аналіз та систематизація інформації. Ефективно та стабільно функціонуючі зв'язки сприяють формуванню своєчасних, адекватних та оптимальних рішень.

В основі належного функціонування та розвитку держави лежить багатогранна комунікаційна взаємодія між недержавними, зокрема, приватними структурами, з одного боку, владою, з іншого боку, та громадянським суспільством, з третього боку. Саме тому налагодження комунікативних систем в державі визначає стрімкість та продуктивність розвитку країни. Пітером Уїлбі відмічається, що «публічна комунікація виступає в ролі поширення та отримання суспільно-важливої інформації в соціумі» [13]. Розуміння принципів застосування інструментів комунікацій як механізмів реалізації публічної політики є запорукою сталого розвитку держави. Публічна політика, здійснюючи зв'язок між різними суб'єктами та об'єктами суспільного буття, розширює межі свого впливу та зосереджується на системності практичного використання її як в державних, так і в недержавних інституціях [8].

Отже, взаємокомунікація є складовою публічної політики. Ефективні двосторонні комунікативні потоки здійснюють позитивний вплив як на суспільство в цілому, так і на державний апарат. Це, з однієї сторони, задає вектор розвитку демократії у суспільстві, а, з іншої сторони, здійснює вплив на форму управління, культуру, економіку, соціальну сферу, політичне життя держави, тобто практично на всі сфери суспільних взаємовідносин. Забезпечення належного впровадження публічної комунікації формує комунікаційне – публічний імідж політичної системи держави та визначає ефективність її подальшого курсу в управлінській системі.

Як відомо, одним із основних завдань, що вирішує публічна політика є розв'язання суспільно значущих проблем. Надзвичайно складною в цьому контексті залишається проблема ВІЛ/СНІДу та пов'язаних з нею явища.

Одним із негативних наслідків ВІЛ-інфекції є проблема стигматизації та дискримінації ЛЖВ. Зараз проблема з ВІЛ-інфекцією/СНІДом стоїть дуже гостро. Незважаючи на те, що існують групи ризику зараження ВІЛ-інфекцією, ніхто не може почувати себе впевнено

та бути застрахований від зараження ВІЛ. Стигматизація та дискримінація внаслідок ВІЛ-інфікування може торкнутися кожного. Боротьба зі стигматизацією та дискримінацією ВІЛ-інфікованих є одним із стратегічних напрямків зусиль міжнародного співтовариства щодо вирішення проблеми ВІЛ/СНІДу. На міжнародних регулярних конференціях AIDS, підкреслюється необхідність розробки науково обґрунтованих програм підтримки ВІЛ-інфікованих [15]. Захворюваність на ВІЛ призводить не тільки до особистої кризи, стресів, труднощів в міжособистісних стосунках, але і до безлічі соціальних і психологічних проблем та викликає стигматизацію та дискримінацію людини [18]. Стигматизацію та дискримінацію щодо ВІЛ-інфекції не тільки негативно впливає на інфікованих, але і створює напруженість в суспільстві, заважає соціально-економічному розвитку країни [14]. Саме тому профілактика та протидія стигматизації та дискримінації щодо ВІЛ-інфікованих, є однією із важливих завдань держави та соціуму взагалі.

Ключовою ланкою поширення в суспільстві стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих є неефективне функціонування комунікативних процесів або, взагалі, їх відсутність. Комунікаційні процеси безперечно впливають на ЛЖВ. Порушення комунікаційних зв'язків безпосередньо пов'язані зі страхом втрати роботи, сім'ї, друзів, тобто ізоляції від соціуму [10]. Саме це підкреслює необхідність налагодження комунікаційних процесів з метою запобігання стигми та дискримінації ВІЛ-інфікованих. Зрозуміло, що в цих умовах роль публічної політики як нового сучасного інструмента комунікаційних процесів в суспільстві дуже важлива. Використання публічної політики в комунікаційних процесах слугуватиме, як зазначає польський дослідник Т. Гобан-Клас, «комунікацією порозуміння інших» [17]. В цьому контексті комунікація як складова публічної політики постає новим форматом боротьби зі стигмою та дискримінацією щодо ЛЖВ. Отже, роль публічної політики в комунікаційних процесах набуває змістового значення, як феномена інформаційного обміну у боротьбі з процесами стигми та дискримінації ЛЖВ в соціальному середовищі. Це сприяє формуванню світогляду громадськості та відкритості розв'язанню проблеми.

Комунікація забезпечує обмін інформацією між ВІЛ-інфікованими, владними інституціями і громадянським суспільством та сприяє висвітленню проблемних питань, зокрема, проблеми стигматизації та дискримінації ЛЖВ. Тим самим створюються умови для пошуку шляхів вирішення цих проблем. Дійсно, вирішення проблеми можливо лише після її з'ясування та осмислення.

Комунікаційні процеси, як складова публічної політики повинні функціонувати за певними принципами (рис. 1). Лише завдяки цьому можливе реалізація цілей публічної політики.

Справа в тому, що стигматизація та дискримінація засягає на найважливішу суспільну цінність – життя. Так, на думку виконавчого директора UNAIDS Мішеля Сідібе «стигма та дискримінація є образою прав людини і загрожує життю ЛЖВ» [19]. Тому протидія стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих є боротьба за життя людей та захист їх прав. З цього випливає публічне підґрунтя надання інформації щодо про-

тидії стигми та дискримінації ВІЛ-інфікованих через публічну - комунікацію. Публічність в комунікаційних процесах має віддзеркалювати реальний стан суспільного життя та суспільних проблем, зокрема, проблем ВІЛ-інфікованих. Публічна комунікація виступає як державний інструмент, що забезпечує передачу

поширення повідомлення між суб'єктами та об'єктами комунікації. Саме це не тільки дозволяє розповісти, мотивувати, продемонструвати інший погляд на проблему та обмінятися думками, а і, завдяки цьому, знайти альтернативні управлінські рішення у вирішенні нагальних проблем суспільства [11]. Причому,

від ефективності функціонування механізму зворотного зв'язку між всіма учасниками комунікаційного процесу може залежати якість прийнятих рішень. Але, необхідно підкреслити, що здійснення ефективного зворотного зв'язку можливо лише за наявності свобод та можливостей, тобто в умовах демократії та розвинутого громадянського суспільства. Важливо також і те, що механізм зворотного зв'язку повинен працювати в обох напрямках. На думку Г. Саймона та ін., комунікаційний обмін завжди характеризується двостороннім процесом передачі інформації як по горизонтальному, так і по вертикальному напрямкам [9]. При цьому, вертикальна передача інформації може бути як «знизу вгору», так і «зверху вниз». Тобто не лише влада повинна реагувати на болючі соціальні проблеми, зокрема, проблему стигми та дискримінації ВІЛ-інфікованих, а і громадянське суспільство та самі інфіковані люди повинні реагувати на зміну політики держави в сфері щодо даної проблеми. Тільки такий двосторонній зворотний зв'язок спроможний здійснити ефективну комунікацію між всіма зацікавленими акторами. Метою горизонтального обміну інформації є обмін досвідом, координація дій, планування.

Ефективне та результативне функціонування інформаційно-комунікаційних процесів не можливе без реалізації принципів об'єктивності та достовірності. Достовірність та об'єктивність отриманої інформації дозволяє, по-перше, зрозуміти наявність та масштаб проблеми, а, по-друге, розробити адекватні засоби вирішення проблеми. Недостовірні інформація призводить до неправильних рішень та поглиблює проблему. На сьогоднішній день пересічному громадянину важко розібратися в шаленому потоці інформації. Канали поширення інформації найчастіше носять неформальний характер, тобто інформація надходить не з достовірних джерел: соціальних мереж, радіо та телемовлення. Необ'єктивна та недостовірні інформація стосовно ВІЛ/СНІДу шаленим потоком ллється з різноманітних ЗМІ. Це приводить до появи неправильних суджень, до нерозуміння, появи хибних думок, викликає непорозуміння в суспільстві, формує негативне відношення та сприяє стигматизації та дискримінації щодо ВІЛ-інфікованих. Низький рівень освіти, небажання розібратися в ситуації, страх виділитись із натовпу сприяє виникненню та розповсюдженню недостовірної та необ'єктивної інформації стосовно ВІЛ-інфекції. Формування недостовірної інформації викликає також наявність сформованої ідеології в суспільстві щодо ВІЛ-інфікованих. За таких умов публічна комунікація

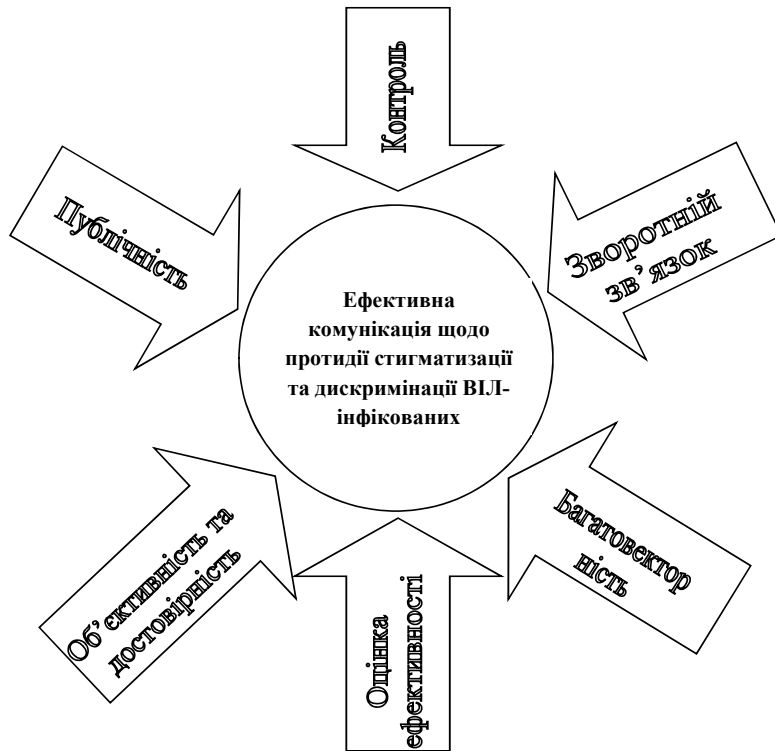

Рис. 1. Принципи ефективного функціонування комунікаційних процесів в сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих

інформації суспільству щодо проблеми стигми та дискримінації ВІЛ-інфікованих. Саме вона забезпечує реалізацію важливого завдання регуляції публічного відношення до ВІЛ-пацієнтів серед різних прошарків громадськості. Комунікативні процеси виступають як своєрідні важелі впливу на соціальні процеси в державі, що сприяє боротьбі з явищами стигми та дискримінації щодо ЛЖВ. Важливо також і те, що саме публічність комунікаційних процесів дозволяє здійснювати контроль державних інституцій з боку суспільства. Тому захист прав ВІЛ-інфікованих, боротьба проти їх стигматизації та дискримінації посідають важливе місце в публічній комунікації протидії ВІЛ/СНІДУ.

Іншим важливим фактором ефективності комунікаційних процесів щодо протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ – інфікованих є використання механізму зворотного зв'язку. Підтримка зворотного зв'язку між учасниками процесу є важливим аспектом комунікативних процесів донесення інформаційних потоків до широких мас [4; 5]. Саме зворотній зв'язок дозволяє отримувати інформацію про стан проблеми та адекватно реагувати на зміни стосовно неї. Наявність механізму зворотного зв'язку дозволяє здійснювати вибір того чи іншого стилю, способу реалізації поставлених цілей та задач спрямованих на вирішення проблеми. Зворотній зв'язок створює умови трансформації та вирішення проблеми. Зворотній зв'язок - це ланцюг

втрачає притаманну властивість публічності, тобто відбувається фактичне відображення недоцільних поглядів, що сприймаються суспільством за належну норму поведінки щодо ЛЖВ. Зараз важливе значення набуває забезпечення населення формальною інформацією, що повинна ґрунтуватися на поясненні, обґрунтуванні, переконанні та порозумінні складних комунікаційних-суспільних процесів.

Варто відзначити, що ефективність інформаційно-комунікаційних процесів, які спрямовані на профілактику та протидію стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих, визначається багатовекторністю їх функціонування. Багатовекторність комунікації визначається включенням в цей процес не тільки владних інстанцій, громадського суспільства та саме ВІЛ-інфікованих, а і приватного сектору, наукової спільноти, міжнародного співтовариства, ЗМІ.

На ролі наукової спільноти як учасника комунікаційних процесів щодо протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих треба зупинитися особливо. Чому? Це пов'язано з тим, що представники наукової медичної спільноти є найбільш авторитетним джерелом інформації щодо профілактики та шляхів інфікування ВІЛ. Саме активне включення науковців медичної галузі до комунікаційного процесу сприятиме, з одного боку, підвищенню рівня знань медичних працівників щодо профілактики, етіології, патогенезу та шляхів розповсюдження ВІЛ-інфекції, а з іншого боку, інформуванню населення щодо безпечності побутових контактів з ВІЛ-інфікованими. Це, безумовно, допоможе боротьбі зі стигмою та дискримінацією ВІЛ-інфікованих.

Важливу роль в комунікаційних процесах щодо протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих грають також ЗМІ. ЗМІ, як важливіший учасник комунікаційних зв'язків, не тільки і не стільки є ретранслятором отриманої інформації. В сучасних умовах саме ЗМІ формують як суспільну думку, етичні і моральні моделі поведінки, так і суспільне ставлення, зокрема, до ВІЛ-інфікованих. Але, необхідно підкреслити, що повноцінним учасником комунікаційного процесу щодо ВІЛ-інфікованих можуть бути лише професіональні, вільні та незалежні ЗМІ.

Таким чином, залучення до комунікаційного процесу всіх зацікавлених учасників дозволяє налагоджувати та встановлювати ефективно функціонуючі комунікаційні зв'язки.

Метою комунікаційних процесів в сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих є підготовка та прийняття рішень, спрямованих на розробку дієвих заходів соціальної адаптації та інтеграції ВІЛ-інфікованих в життя суспільства. Також комунікаційні процеси сприяють здійсненню контролю за результатами виконання прийнятих рішень. При цьому, налагоджені комунікаційні зв'язки дозволяють приймати узгоджені рішення та враховують усі особливості учасників інформаційно-комунікаційного процесу щодо протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих. З іншого боку, комунікаційні процеси самі по собі потребують контролю та оцінки ефективності їх функціонування. Такий контроль за функціонуванням комунікаційної системи здійснюють як самі учасники цієї системи (самоконтроль), так і суспільство.

Виникає питання: хто повинен сприяти розвитку комунікаційних процесів, створювати умови та нала-

годжувати комунікаційні зв'язки між всіма акторами в сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих? Безумовно, ефективне функціонування комунікаційного механізму не можливе без всіх зацікавлених сторін, але провідну роль в цьому процесі повинна здійснювати держава. Необхідно відмітити, що держава повинна взяти на себе обов'язок підтримувати формування та розвиток зв'язків публічної комунікації не тільки між різними гілками влади, громадянським суспільством та саме ВІЛ-інфікованими, але і між громадськістю та бізнесом. Держава також повинна виступити одним із модераторів суспільних відносин та, тим самим, сприяти підвищенню ефективності комунікаційних зв'язків, зокрема, в сфері протидії стигматизації ВІЛ - позитивних людей.

Висновки

Дослідженням встановлено, що неефективні комунікації – це головна перешкода на шляху досягнення успішної боротьби із проявами стигми та дискримінації ВІЛ-інфікованих. Налагодження та впровадження сучасних комунікаційних технологій – запорука успіху протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих. Ефективне функціонування комунікаційних процесів в сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих можливе лише за умов дотримання принципів публічності, об'єктивності та достовірності, багатовекторності, зворотного зв'язку, а також контролю та оцінки ефективності. При цьому необхідно залучитися підтримки не лише держави, а і громадських інституцій та приватного сектору для створення прозорого комунікаційного простору щодо порозуміння проблеми стигматизації та дискримінації ЛЖВ. Держава повинна не тільки сприяти формуванню та розвитку сучасних комунікаційних технологій, а і виступати модератором комунікаційних процесів між всіма зацікавленими акторами в сфері протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих.

Перспективи подальших досліджень. Запровадження публічних комунікаційних процесів потребує подальших досліджень з метою розробки сучасних оптимальних технологій їх використання з урахуванням особливостей проблеми протидії стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих.

Література.

1. Бакулев Г. П. Нормативные теории публичной коммуникации. *Соц. исслед.* 2010. № 2. С. 115–127.
2. Гоффман И. Стигма: заметки об управлении испорченной идентичностью; пер. с англ. М. С. Добряковой. URL: <http://www.e-reading.me/book.php?book=145155/>
3. Кабанов М.? Ломаченков А., Коцюбинский А., Бурковский Г., Юрьев А. Уменьшение стигматизации и дискриминации в отношении психически больных URL: <http://www.autism.ru/read.asp?id=6&vol=0>.
4. Ларіна Н. Б., Семенченко А. І., Федорів Т. В. Публічна інформація та комунікативна політика в органах державної влади та місцевого самоврядування: навч.-метод. посіб. Київ: НАДУ, 2011. 120 с.
5. Москаленко А. З., Губерський Л. В., Іванов В. Ф., Вергун В. А. Масова комунікація: підручник. Київ: Либідь, 1997. 216 с.
6. Наумов С. А. Публичные коммуникации как феномен нетрадиционного управления. *Философия*

управления: проблемы и стратегии. Рос. акад. наук, Ин-т философии. Москва: ИФРАН, 2010. С. 241–254.

7. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. Київ: Видавничий центр «Київський університет», 1999. 308 с.

8. Публична політика от теории к практике / сост. и науч. ред. Н. Ю. Данилова, О. Ю. Гурова, Н. Г. Жидкова. СПб.: Алтея, 2008. 356 с.

9. Саймон Г., Смитбург Д., Томпсон В. Менеджмент в организациях. Москва: Экономика, 1995. 337 с.

10. Смирнова М. В. Взаємозв'язок комунікаційних процесів та стигматизації як соціально-психологічного явища. *Молодий вчений*. 2015. № 11 (26), Частина 1. С. 152–155.

11. Солдатов А. Н. Коммуникационные процессы в управлении. *Науч.-метод. электр. журнал «Концепт»*. 2016. Т. 45. С. 106–108. URL: <http://e-koncept.ru/2016/76366.htm>.

12. Телешун С. О., Титаренко О. Р., Ситник С. В. та ін. Публична політика та управління: наукові розробки. Київ: НАДУ, 2010. 36 с.

13. Уилби П. Концепции публичной политики, связей с общественностью и публичной коммуникации. Великобритания: Ун-т Центр. Англии, 2003. : http://www.nscs.ru/docs/Peter_Wilby.doc.

14. Butt G., Paterson B. L., McGuinness L. K. Living With the Stigma of Hepatitis C. *Western Journal of Nursing Research*. 2008. V. 30, № 2. P. 204–221.

15. 16th European AIDS Conference. October 25-27, 2017, Milan, Italy. URL <https://eacs-conference2017.com/>.

16. Faccolini F. Media Discourse. London: EdwardArnold. 1995; Chouliaraki L. Media Discourse and the Public Sphere. *Discourse Theory in Turopean Politics: Identity, Policy and Governance*. N.Y., 2005. P. 356–407.

17. Goban-Klas T. Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu. Warszawa-Krakow: Wydawnictwo naukowe PWN, 1999. 336 s.

18. McQuail D. Mass Communication Theory. An Introduction. London: Sage, 1994. 621 p.

19. UNAIDS. Confronting discrimination, 2017. URL: <http://www.unaids.org/en/resources/documents/2017/confronting-discrimination>.